

Катерина Миколаївна СІУХІНА

аспірантка,
кафедра обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
E-mail: Kate.Siuhina@ukr.net

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ РЕЗЕРВІВ БАНКУ

Сіухіна, К. М. Теоретичні основи економічного аналізу резервів банку [Текст] / Катерина Миколаївна Сіухіна // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. – Том 26. – № 1. – С. 83-91. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Вступ. На банківську діяльність повсякчас впливає суттєва кількість ризиків, управління якими здійснюється на постійній основі із використанням широкого спектру методів, серед яких – резервування. На сучасному етапі розвитку резерви забезпечують захист тим, що дозволяють відобразити вартість окремих об'єктів обліку, а зарозом і вплинути на вартість підприємства найбільш повно та точно. Якісно проведений аналіз резервування дозволяє оцінити вплив резервів на кредитоспроможність та інвестиційну привабливість банку, його ринкову вартість.

Мета дослідження – розробка мети та завдань, а також напрямів економічного аналізу банківських резервів, що визнаються в бухгалтерському обліку.

Результати. На основі вивчення наукової літератури та критичного осмислення потреб безризикової банківської діяльності визначено, що метою аналізу банківських резервів є визначення здатності резервів відображати реальну вартість активів, для досягнення якої здійснюється постановка конкретних завдань. Автором додано до визначених у попередніх дослідженнях іншими науковцями завдання з контролю взаємозв'язків резервів із вартістю пов'язаних об'єктів обліку та завдання із зіставлення вартості резервів із іншими механізмами управління ризиками.

Визначено види економічного аналізу, які слід застосовувати для аналізу резервів банку: вертикальний та горизонтальний, коефіцієнтний, факторний аналізи та аналіз ефективності. Оскільки формування резервів тісно пов'язане із визначенням ризиків, обґрунтовано доцільність використання деяких методів аналізу ризиків банку при аналізі резервів (міграційний аналіз, аналіз на основі інтегрального показника ризику та динамічної моделі). На прикладі динамічного резервування доведено необхідність аналізу резервів з позиції системного підходу.

Ключові слова: мета і завдання аналізу; міграційний аналіз; динамічне резервування; факторний аналіз; види аналізу резервів; взаємозв'язок резервів.

Kateryna Mykolayivna SIUKHINA

PhD Student,
Department of Credit and Budget Institutions Accounting and Economic Analysis,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
E-mail: Kate.Siuhina@ukr.net

THEORETICAL FOUNDATIONS OF ECONOMIC ANALYSIS OF BANK RESERVES

Abstract

Introduction. A significant number of risks affects banking activity. These risks are managed by on a regular basis with the usage of a wide range of methods. Among these methods we can single out the method of reservation. At the present stage of development reserves provide protection so that they allow to display some individual objects of accounting, and, at the same time, to affect the value of the enterprise in the most complete and accurate manner. Qualitative analysis of reservation allows to evaluate the impact of provisions on solvency and investment attractiveness of the bank and its market value.

The purpose. The aim of the research is to develop goals and objectives and directions of economic analysis of bank reserves that are determined in banking accounting.

© Катерина Миколаївна Сіухіна, 2016

Results. *On the basis of the scientific literature and critical understanding of the needs of risk-free banking activity we have determined that the purpose of the analysis of bank reserves is to define the ability of reserves to reflect the real value of assets. In order to achieve this aim the formulation of specific tasks has been done. The author added one more task to those that have been determined by other scientists. The aim of this task is to control relationships between the reserves and cost of accounting objects. Also the author emphasize the task of comparing the value of reserves with other mechanisms of risk management.*

The types of economic analysis that should be applied for the analysis of bank reserves are determined. Among these types we can distinguish vertical and horizontal one, coefficient one, factor analysis and analysis of performance. Due to the fact that formation of reserves is closely connected with the definition of risks, we have grounded the expediency of using of some methods of risk analysis in course of bank reserves analysis (migration analysis which is based on an integrated risk weight and dynamic model). On the example of dynamic reservation it has been proved the necessity of reserves analysis from the perspective of system approach.

Keywords: *aim and task of the analysis; migration analysis; dynamic redundancy; factor analysis; types of reserves analysis; interconnection of reserves.*

JEL classification: M40, C00

Вступ

Банківський сектор був і завжди залишатиметься важливою ланкою суспільного відтворення, стабільність якого часто залежить саме від фінансової сфери, суспільна значущість ефективність якої визначається багатьма факторами, зокрема взаємозв'язком ризиків та прибутків. Резерви як інструмент бухгалтерського обліку дозволяють відобразити вартість пов'язаних об'єктів обліку відповідно до дійсної вартості, справедливої вартості або найбільш вірогідної вартості повернення. Резерви є тим інструментом обліку, який дозволяє викривити дані фінансової звітності, а разом суттєво змінити вартість усього підприємства та банку зокрема. Звітність з низьким рівнем достовірності та відкритості є негативним явищем як для репутації банку, так і для суспільства загалом. Відповідно роль економічного аналізу процесу формування та використання банківських резервів важко недооцінити.

Проблемам обліку, аналізу, контролю та аудиту резервів присвячено суттєва кількість робіт вітчизняних та зарубіжних вчених. На аналіз резервів у дисертаційних дослідженнях зверталася увага в роботах Белозерцевої І. Б. [9], Дячек С. М. [2], Ісаєнко О. М. [3], Романової С. В. [10], Русієвої І. Б. [8], Хорохординої Н. В. [4], які розроблялися для різних видів підприємств і відповідно не враховували особливостей та специфіки умов банківського господарювання. Аналіз окремих банківських операцій, зокрема резервування, що розглядається, як правило, невідривно від об'єкта обліку, вартість якого регулюють резерви, рідко є предметом дослідження. Не применшуючи жодним чином наукового доробку зазначених дослідників та фахівців, які займалися аналізом банківської діяльності загалом, необхідно засвідчити недостатню розробленість питання економічного аналізу банківських резервів з урахуванням особливостей та специфіки роботи банківських установ.

Мета та завдання статті

Метою статті є теоретичне обґрунтування основ та напрямів економічного аналізу резервів з урахуванням особливостей банківської діяльності. Відповідно до поставленої мети було визначено такі завдання:

- критичний огляд наукових джерел з досліджуваної та суміжної проблематики;
- постановка мети та завдань аналізу банківських резервів, визначення їх взаємозв'язку із функціями резервів;
- виокремлення напрямів аналізу резервів банку з урахуванням опрацьованих джерел, сучасних тенденцій і прямої та опосередкованої взаємозалежності резервів.

Виклад основного матеріалу дослідження

Економічний аналіз, як стверджує професор Примостка Л. О., слід розглядати як важливу складову системи управління сучасною банківською установою [1, с. 47]. Врахування всіх можливих напрямів організації аналітичної роботи та всіх територіальних, ринкових та економічних особливостей кожної окремої організації дозволяє створити найбільш адаптовану систему аналізу окремої банківської установи. Водночас аналіз для досягнення ефективних результатів неможливо проводити лише на рівні банку або на рівні фінансової звітності чи агрегованих показників, але необхідно враховувати всю різноманітність активів чи пасивів на основі комплексного підходу.

Резерви є категорією, яка регулює вартість окремого пов'язаного об'єкта обліку. Поділ банківських резервів за об'єктами обліку слід здійснювати на такі групи, як резерви від зменшення корисності, резерви переоцінки, загальні резерви та фонди банку, обов'язкові резерви. Відповідно резерви в більшості випадків розглядаються при аналізі використання чи розміщення кожного з об'єктів обліку.

Тобто при аналізі ефективності кредитної діяльності рівень сформованих резервів використовується як грошовий вимірник якості кредитних операцій. При аналізі структури капіталу враховуються відображені в обліку загальні резерви та фонди банку, проте рідко, наприклад, обов'язковий резерв. Не применшуючи жодним чином важливість та необхідність таких напрямів аналізу, наголошуємо на необхідності в аналізі резервів, їх взаємозв'язку та сумарного впливу на діяльність установи.

Розробка напрямів та методів аналізу будь-якого об'єкта обліку починається із постановки цілей та завдань аналізу. З-поміж проаналізованих джерел наукової літератури, зокрема авторефератів на здобуття наукових ступенів кандидата наук, питанням аналізу резервів суб'єктів господарювання присвячено 6 робіт. У дисертаційних роботах Дячек С. М. [2], Ісаєнко А. Н. [3] та Хорохординої Н. В. [4] виокремлено мету та завдання аналізу резервів.

Ісаєнко А. Н. називає метою аналізу «визначення здатності резервів бути достатнім та адекватним інструментом зниження фінансових і бізнес-ризиків; механізмом перекладу рівня ризику з неприйнятних форм у прийнятну; оперативне виявлення факторів, що впливають на появу відхилень фактичних результатів резервування від запланованих; обґрунтування оптимальних управлінських рішень в області формування і використання фінансових резервів...» [3, с. 15]. І хоча таке визначення заявлено саме як мета аналізу резервів, наповнення та зміст більше відповідає завданням аналізу, що повністю збігається із загальним поняттям завдань аналізу, які витікають із функцій, що їх виконує останній у системі прикладних наук: обґрунтування перспективних планів, контроль за виконанням цих планів, пошук та розробка з використання резервів підвищення ефективності функціонування та оцінка результатів діяльності [5, с. 35].

С. М. Дячек вважає метою аналізу резервів виявлення рівня резервозабезпеченості підприємств [2, с.14]. Резерви банку, що визнаються в бухгалтерському обліку, мають двоякий вплив на валюту балансу: негативний – у бік зменшення вартості активів через визнання зменшення корисності останніх та позитивний – через відображення дооцінки активів у зв'язку зі зростанням справедливої вартості активів, що на перший погляд неможливо пов'язати із ризиками банку. Проте, розглядаючи саме позитивний вплив відображених резервів, варто зазначити, що цей вплив є позитивним до певної міри, доки відображає дійсну вартість окремого активу, а разом впливає на вартість підприємства. Тобто виявлення рівня резервозабезпеченості може не дати реальної картини захисту, бо обсяги резервів можуть бути завищеними.

З огляду на вищезазначене, «оцінка ефективності резервування як показника, що впливає на рівень добробуту власників підприємства» [4, с. 14], як мета аналізу резервів є кращою, проте потребує уточнення. Аналіз ризиків як невід'ємної частини процесу управління ризиками спрямований на досягнення головної мети діяльності банку, якою є зростання вартості капіталу. Процес управління ризиками спрямовується насамперед на їх обмеження та мінімізацію [1, с. 66]. Враховуючи, що резерви часто виступають інформаційною базою та грошовою мірою ризиків банку, мета аналізу резервів дійсно має бути пов'язаною із метою аналізу та управління ризиками банку. Резерви як інструмент бухгалтерського обліку дозволяє знизити рівень ризиків не лише через відображення активів, вірогідність повернення яких є низькою, але й через уточнення оцінки вартості активів, що може бути важливим фактором при прийнятті управлінських рішень. Оскільки завищені резерви можуть слугувати «інструментом маніпулювання обліковими даними» [6, с. 127] на сучасному етапі розвитку обліку, коли оцінка активів здебільшого здійснюється із використанням професійного судження, метою аналізу резервів банку має бути визначення здатності резервів відображати реальну вартість активів, а не здатності захищати від ризиків, бо якісно сформовані резерви знаходяться на оптимальному рівні захисту від ризиків.

Досягнення мети аналізу резервів здійснюється через постановку завдань аналізу резервування. Завдання аналізу резервів покликані оцінити якість виконання резервами своїх функцій: оціночно-захисної, контрольної-стимулювальної та інформаційно-аналітичної.

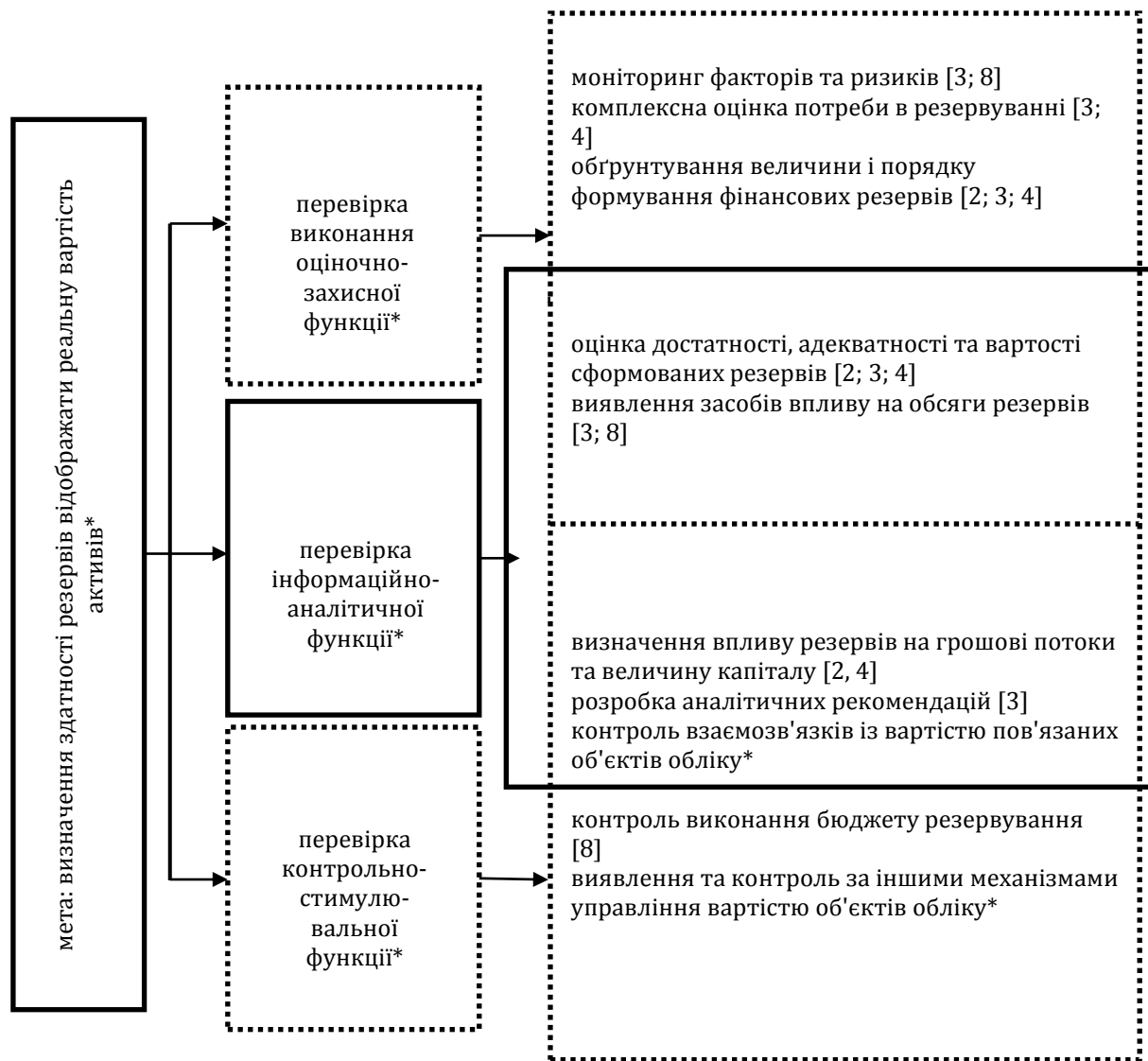
При аналізі виконання оціночно-захисної функції, що відображає здатність резервів впливати на оцінку об'єктів обліку та відповідно створювати захисний буфер, що дозволяє відобразити реальну вартість активів, слід виокремити завдання із перевірки, наскільки рівень сформованих резервів відповідає дійсності, а також потребу в резервуванні.

Інформаційно-аналітична функція резервів передбачає відображення через показники динаміки та структури резервів зміни, що відбуваються у пов'язаних об'єктах обліку. Аналіз наукових джерел з відповідної тематики свідчить про достатньо якісну розробленість тематики. Водночас зауважимо, що варто додати ще одне із завдань аналізу – порівняння взаємоузгодженості обсягів резервування та їх динаміки із якістю пов'язаних об'єктів обліку, що дозволяє якнайкращим чином зрозуміти, чи є інформація про резерви якісною.

Резерви, які відображаються в обліку, часто визнаються як індикатори ризикованості як портфеля активів [6, с. 134], так і узагальнених ризиків [7, с. 178]. Контрольна функція резервів базується саме на припущенні, що рівень ризику відображається в обліку через формування резервів. Незважаючи на те,

що рівень ризиків пов'язаний із обсягом резервів, менеджмент має застосовувати всі методи управління ризиками, оскільки формування резервів прямо чи опосередковано впливає на зниження регулятивного капіталу банку. Тому вважаємо за доцільне додати таке завдання аналізу резервів банку, як виявлення та контроль за іншими механізмами управління вартістю облікових категорій. Узагальнену схему зв'язку завдань із метою аналізу банківських резервів, разом із завданнями, напрацьованими іншими дослідниками, які є можливими до застосування в банку, наведено на рисунку 1.

З метою виконання поставлених цілей здійснюється вибір видів економічного аналізу та відповідних методів. Аналіз наукових джерел свідчить про достатньо суттєву розробленість тематики загалом. Узагальнення напрацювань декількох вчених дає широкий спектр видів, методів та моделей для аналізу резервів. Водночас вважаємо за доцільне додати декілька методів, що не описані саме в дослідженнях з аналізу резервів (див. табл. 1).

*Побудовано на основі [2; 3; 4; 8] та доопрацьовано автором

Рис. 1. Зв'язок мети та завдань аналізу резервів банку

Одним із останніх трендів практичного застосування при аналізі кредитних ризиків банку є міграційний аналіз. Цей тип аналізу базується на рівні резервів під зменшення корисності за окремими групами, а здебільшого кредитів, що оцінюються на індивідуальній основі з метою відстеження переміщення кредитів з різних класифікаційних груп якості кредиту, індивідуальної платіжної дисципліни та фінансової стійкості позичальника. Цей аналіз проводиться з метою виявлення основних тенденцій з покращення або погіршення якості кредитних ресурсів. Враховуючи рівень змін та

переміщення кредитних ресурсів між різними групами якості активу, менеджери банку мають змогу відстежити певні тенденції відносно подібних за якісними характеристиками активів.

Таблиця 1. Види економічного аналізу банківських резервів

Види та напрями економічного аналізу	Автори, які застосовували такий підхід до аналізу резервів	Суть та методи, що використовуються
Структурний аналіз	Дячек С. М. [2], Ісаєнко А. Н. [3]	Структурний аналіз агрегованих груп резервів за об'єктами обліку (наприклад, резерви зменшення корисності, загальні резерви та фонди банку, обов'язкові резерви тощо) Структурний аналіз деталізованих груп резервів за окремими об'єктами обліку (наприклад, різні групи резервів за кредитами)
Динамічний аналіз	Дячек С. М. [2], Ісаєнко А. Н. [3], Русієва І. Б. [8]	Порівняння обсягів резервування за окремими резервами та загалом з аналогічними показниками минулих періодів Визначення тенденцій і показників динаміки за окремими резервами та загалом (абсолютне зростання, темп зростання, темп приросту) <i>Міграційний аналіз</i>
Коефіцієнтний аналіз	Дячек С. М. [2], Белозерцева І. Б. [9], Ісаєнко А. Н. [3], Романова С. В. [10], Русієва І. Б. [8]	Розрахунок та аналіз показників резервного навантаження [205], показників відволікання коштів на формування резервів [205], Аналіз показників резервного капіталу [40, 84, 205] Коефіцієнти резервного захисту та резервозабезпеченості [84] Порівняльний аналіз показників резервів та аналогічних показників пов'язаних об'єктів обліку [204] Аналіз впливу на середньозважену ціну капіталу та вартість підприємства [229] <i>Рівень резервозабезпеченості з позиції системного підходу</i>
Аналіз ризиків	Ісаєнко А. Н. [3]	<i>Порівняльний аналіз змін та тенденцій з рівнями визначених ризиків і змін та тенденцій рівнів резервів за окремими ризиками та відповідних резервів, а також загалом</i>
Факторний аналіз	Ісаєнко А. Н. [3], Русієва І. Б. [8], Хорохордина Н. В. [4]	<i>Аналіз зміни обсягів резервування за рахунок змін ризиків</i> <i>Аналіз зміни обсягів резервування через зміни обсягів бази резервування</i> <i>Аналіз зміни обсягів резервування через застосування інших методів захисту (забезпечення)</i> <i>Аналіз зміни обсягів резервування за рахунок змін у нормативно-правовому забезпеченні</i>
Аналіз ефективності	Ієвлева А. А. [11], Ісаєнко А. Н. [3] Русієва І. Б. [8], Хорохордина Н. В. [4],	Визначення та аналіз показників загальної резервної забезпеченості прибутку Визначення показників втрат від приросту резервів та списання резервів

*Складено на основі [2; 3; 4; 8; 9; 11] та доопрацьовано автором (курсивом)

Міграційний аналіз, на перший погляд, є сумішшю вертикального та горизонтального аналізу. Проте саме рівень деталізації та виявлення рухів між різними групами дозволяє на практиці відстежити можливі зміни в кредитному ризику. Для ефективного використання міграційний аналіз передбачає збір широкого спектру інформаційних даних та високий рівень відповідальності управлінського персоналу при аналізі ризиків. Враховуючи розвиток інформаційних технологій, перебіг та власне технічну частину аналізу можливо повністю автоматизувати, що знижує суттєво кількість помилок у зіставленні із ретроспективним аналізом. Водночас тут посилюється і без того важлива роль суб'єктивного судження, що формує критерії класифікації резервів.

На факторний аналіз резервів звертають увагу в багатьох дисертаційних роботах з аналізу резервів [3; 4; 8]. Водночас, враховуючи відмінності в класифікації резервів за об'єктами обліку у зіставленні із іншими дослідженнями, вважаємо, що перелік факторів, які впливають на рівень резервів, слід розширити. Загалом будь-який із резервів розраховується як добуток коефіцієнта ризику та бази резервування (обсяг кредиту, нерозподілений прибуток або зобов'язання банку), що і є двома основними факторами зміни обсягу резерву, які досліджені у фаховій літературі. Проте при розрахунку резервів під зменшення корисності доцільно додавати обсяг забезпечення, якщо його використовують при розрахунку резерву. Можемо зробити припущення, що цей фактор не враховувався у попередніх дослідженнях, оскільки ці дослідження не проводилися в банківській сфері, оскільки саме тут як одним із методів управління ризиком є використання залогов.

Для загальних резервів і фондів банку та обов'язкових резервів як резервів, обсяг яких часто залежить від регламенту розрахунку, встановлюється національним регулятором, вважаємо, що доречно враховувати розміри змін, які відбуваються саме через законодавчі трансформації.

Факторний аналіз резервів переоцінки банку передбачає виокремлення таких факторів, як рівень цін на аналогічні товари, кількість активів, використаних для оцінки справедливої вартості на ринку, показники згладжування ринкової вартості та вартості об'єктів обліку, фактори, які впливають на амортизаційну вартість об'єктів.

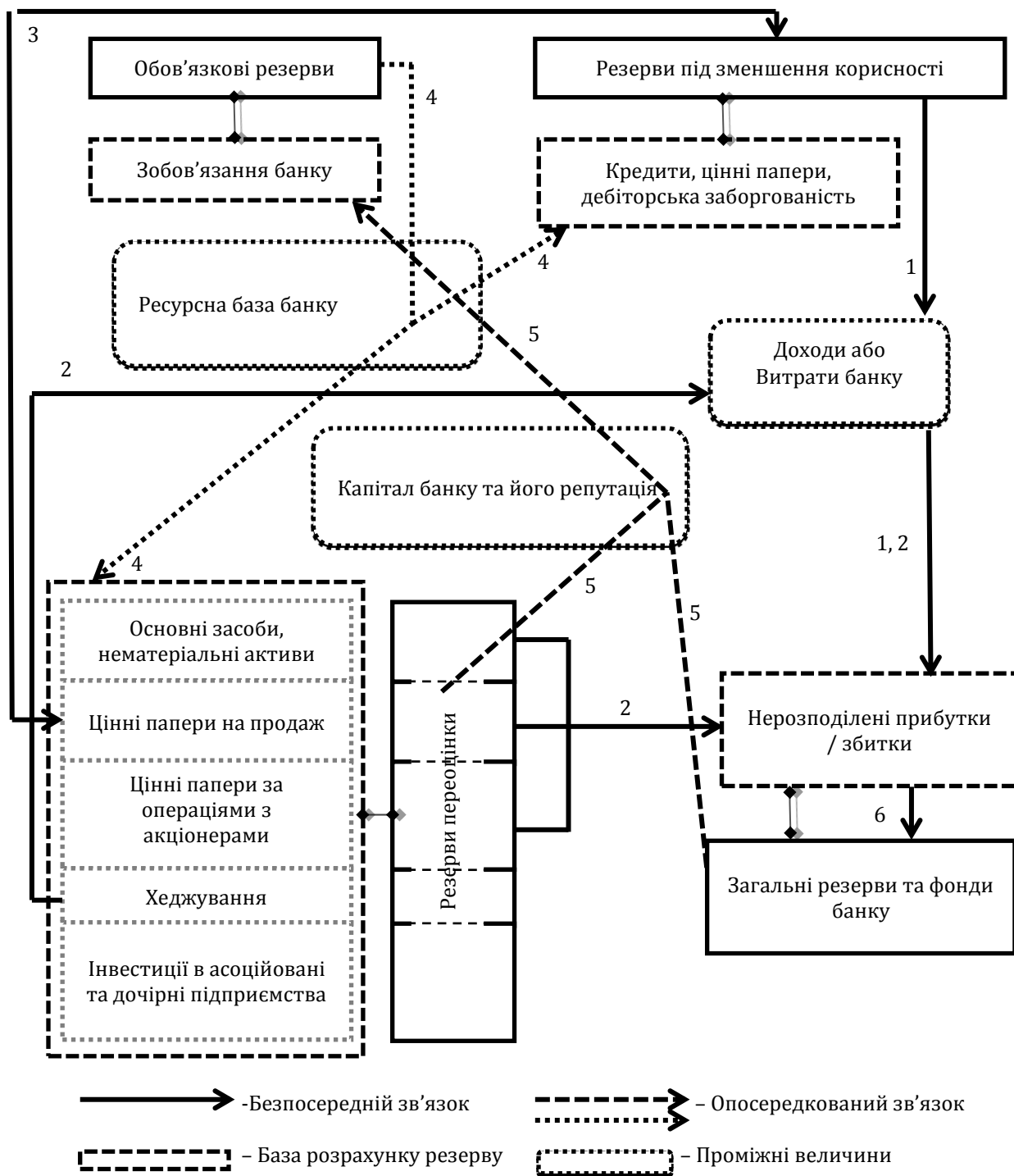
Соціальна відповідальність банків як фінансових посередників та одного з найбільш чутливих суб'єктів національного господарства, від добробуту яких часто залежить «фінансове здоров'я нації», є одним з важливих показників, якийсь чомусь залишився поза увагою науковців. Проведення якісного аналізу резервів дозволяє упевнитись у якісному резервуванні, що забезпечує оптимальний рівень захисту і відповідно достатній рівень довіри до банку серед вкладників. У теорії аналізу ризиків, крім калькулювання окремих, виокремлюють розрахунок загального ризику через поєднання оцінок окремих ризиків у комплексну, інтегровану систему, що базується на теорії системного підходу [12, с. 8-10]. Іншим варіантом аналізу ризикованості банку є побудова динамічного нормативу, що передбачає розрахунок низки показників, кожен з яких пов'язаний один з одним, та виокремлення преференцій показників залежно від темпів їх зростання [1, с. 224-234]. Відповідно, як ризики банку пов'язані між собою, так само і аналіз ризиків має ґрунтуватися саме на розумінні взаємозв'язку окремих елементів. Також резерви як категорію, у якій уречевлюються різні ризики, слід розглядати як взаємопов'язані елементи системи. У цьому напрямі працювала у своєму дослідженні Дячек С. М., запропонувавши до розгляду показники резервного захисту та резервозабезпеченості. Однак знову наголосимо на тому, що ці показники були використані для аналізу виробничого підприємства, а не банку, специфіку роботи якого необхідно враховувати. В інших дослідженнях загальний рівень резервування пропонується визначати як відношення загальних резервів та фондів до капіталу або статутного капіталу. На наш погляд, такий підхід значно звужує можливості аналізу, тому існує необхідність у вивченні взаємозв'язку резервів банку для подальшої побудови аналізу сукупного резервування банку.

Зв'язок резервів можливо виявити безпосередній (такий, що підтверджується через дані бухгалтерського обліку) та опосередкований (зв'язок існує, але проявляється тільки за певних обставин або обсяги впливу неможливо вирахувати). На рисунку 2 відображені зв'язки банківських резервів.

Формування резервів під зменшення корисності активів здійснюється із відображенням витрат банку, що зменшує обсяг прибутку, який буде визнано нерозподіленим у кінці року, і відповідно обсяги загальних резервів та фондів банку зменшуються (зв'язок 1).

Проте формування резервів ліквідності є безпосереднім відволіканням коштів від можливості їх розміщення з метою отримання прибутку, що впливає як на обсяги вкладень у кредити, цінні папери та інші ресурси (зв'язок 4), так відповідно на ймовірні нерозподілені прибутки.

Обсяги переоцінки банку відображаються в іншому сукупному доході, що є складовою капіталу банку. За умови, що банк має гарну репутацію, дооцінка вважатиметься позитивним аспектом серед інвесторів та вкладників, що впливає на рівень вкладів (як базу для розрахунку обов'язково резерву) та можливості їх подальшого розміщення в активи – зв'язок 5. Аналогічно пояснюється опосередкований вплив обсягів загальних резервів та фондів на рівень депозитів.

*Складено автором

Рис 2. Зв'язок складових банківських резервів

Зв'язок 6 відображає здатність загальних резервів та фондів банку абсорбувати усі втрати, що пов'язані із непередбачуваними обставинами, а також недостатнім рівнем резервування. У зарубіжній економічній літературі це називається динамічним резервуванням [14, с. 45]. Суть полягає в тому, що банк має створювати контрциклічні резерви (загальні резерви) в періоди економічного піднесення, що зменшує «бум» кредитування, а разом створює резерв для покриття збитків під час кризи. Як засвідчила практика такого резервування в Іспанії за період з 2000-2011 років [14], через необхідність формування контрциклічних резервів, обсяги резервів під зменшення корисності зростали в період кризи, проте їх темп зростання (15 %) був значно нижчим, ніж якби контрциклічний резерв не було застосовано (за розрахунками до 50 %). Тобто одні й ті самі ризики були зарезервовані двома різними

резервами, але з тією відмінністю, що контрциклічний буфер був створений під час економічного піднесення, а обсяги резервів зменшення корисності створювались постійно, що дозволило не відображати значні обсяги витрат на резерви під час кризи. Зі свого боку держава знизилася рівень контрциклічного резерву на період кризи, що уможливило їх використання. У вітчизняній практиці формування контрциклічних та консерваційних буферів передбачено із 2020 року [15], тому зв'язок 7 є актуальним у перспективі.

Розглянувши взаємозв'язки між резервами банку як на рівні управління, так і безпосереднього впливу, актуальність визначення загального забезпечення резервами вважаємо доведеною. Враховуючи приклад Іспанії, зазначимо, що обсяг загальних резервів банку не може слугувати мірою резервозабезпеченості. Аналіз резервів банку слід будувати з позиції системного підходу, що поки не знайшло відображення в науковій літературі, тому цей напрям потребує подальших досліджень.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Метою аналізу банківських резервів на сучасному етапі розвитку суспільства та фінансової сфери зокрема є визначення здатності резервів відображати реальну вартість активів. Постановка мети аналізу резервів банку зумовила виокремлення низки завдань, які покликані відповісти на запитання, чи якісно резерви виконують оціночно-захисну, контрольно-стимульовальну та інформаційно-аналітичну функції.

Для забезпечення виконання поставлених завдань та мети виокремлено напрями економічного аналізу, що розглядалися в дисертаційних роботах з визначеної проблематики. Запропоновано доповнити ці напрями міграційним аналізом, який широко використовується в теорії кредитних ризиків банку. На відміну від ретроспективного аналізу, міграційний дозволяє простежити не лише зміни, але і фактори, які вплинули на ці зміни.

Уточнено фактори резервування, що враховуються при факторному аналізі з урахуванням специфіки діяльності банку. Зокрема, як правило, управління дебіторською заборгованістю на підприємствах не передбачає використання застави, що широко використовується в банках і слугує фактором зменшення рівня резервів. Серед інших факторів виокремлено нормативні обсяги резервування, які встановлюються національним регулятором.

Обґрунтовано необхідність здійснювати аналіз резервів з позиції системного підходу через складність взаємозв'язків резервів. З цією метою обґрунтовано сім типів прямих і опосередкованих зв'язків резервів під зменшення корисності активів, резервів переоцінки, обов'язкових резервів і загальних резервів та фондів банку. Одним із перспективних напрямів вивчення взаємозв'язків і відповідно об'єкта аналізу є динамічне резервування.

Список літератури

1. Примостка, Л. О. Банківські ризики: теорія і практика управління: монографія / Л. О. Примостка, О. В. Лисенок, О. О. Чуб та ін. – К.: КНЕУ, 2008. – 456 с.
2. Дячек, С. М. Відображення в бухгалтерському обліку та аналіз резервів молокопереробних підприємств АПК: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Дячек С. М. – Київ, ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2008. — 21 с.
3. Исаенко, А. Н. Экономический анализ и контроль финансовых резервов хозяйствующего субъекта : автореферат дис. канд. экон. наук: / А. Н. Исаенко. – Воронеж, Воронежский государственный университет, 2005. – 21 с.
4. Хорохордина, Н. В. Развитие учетного и аналитического обеспечения резервной системы предприятия АПК : автореферат дис. канд. экон. наук : 08.00.12 / Н. В. Хорохордина. – Воронеж, Воронежский государственный аграрный университет имени К.Д. Глинки, 2006. — 20 с.
5. Герасимович, А. М. Аналіз банківської діяльності: підр. /А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко // К.: КНЕУ, 2004. — 599 с.
6. Гнилицька, Л. В. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства: монографія / Л. В. Гнилицька. – К.: КНЕУ, 2012. – 305 с.
7. Коваленко, В. В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика [Текст]: монографія / В. В. Коваленко. – Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ", 2010. – 228 с.
8. Русиева, И. Б. Резервирование в системе бухгалтерского учёта : автореферат дис. канд. экон. наук: 08.00.12 / И. Б. Русиева. — Йошкар-Ола, 2004. – 21 с.
9. Белозерцева, И. Б. Бухгалтерский учёт и оценка состояния финансовых резервов организации: автореферат дис. канд. экон. наук: 08.00.12 / И. Б. Белозерцева. – Новосибирск, 2006. – 22 с.
10. Романова, С. В. Организация учета и анализа резервной системы предприятия: автореферат дис. канд. экон. наук: 08.00.12 / Романова Светлана Валентиновна. – Шахты, 2000 – 25 с.

11. Ієвлева, А. А. Формирование портфеля розничных продуктов коммерческим банком : автореферат дис. на соискание науч. степени канд. экон. наук: 08.00.10 – Финансы, денежное обращение и кредит / Анна Александровна Ієвлева. – Волгоград, 2015. – 28 с.
12. Грищенко, А. І. Ризик-менеджмент в комерційних банках України: автореферат дис. канд. економ. наук: 08.00.08. – Гроші, фінанси і кредит / Андрій Іванович Грищенко. – Ірпінь, 2009. – 22с.
13. International Financial Reporting Standard 9 «Financial Instruments» [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/2016/ifrs09.pdf>.
14. Jiménez, G. Macroprudential policy, countercyclical bank capital buffers and credit supply: evidence from the Spanish dynamic provisioning experiments / Jiménez G., Peydró J.-L., Saurina J. // National bank of Belgium, Brussels, 2012. – 63 p.
15. Зміни до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків України [Електронний ресурс]: постанова Правління НБУ від 12.05.2015 № 312. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0312500-15>.

References

1. Prymostka, L. O., Lysenok, O. V., Chub, O. O. (2008). *Bankivs'ki ryzyky: teoriya i praktyka upravlinnya*. Kyiv: KNEU.
2. Dyachek, S. M. (2008). *Vidobrazhennya v bukhhalters'komu obliku ta analiz rezerviv molokopererobnykh pidpryyemstv APK*. (Dissertation Abstracts). Kyiv: NNTs 'Instytut ahrarnoyi ekonomiky'.
3. Isaenko, A. N. (2005). *Ekonomicheskyy analiz i kontrol finansovyih rezervov hozyaystvuyuschego sub'ekta*. (Dissertation Abstracts). Voronezh: Voronezhskiy gosudarstvenniy universitet.
4. Horohordina, N. V. (2006). *Razvitie uchetnogo i analiticheskogo obespecheniya rezervnoy sistemyi predpriyatiya APK*. (Dissertation Abstracts). Voronezh: Voronezhskiyi hosudarstvenniy ahrarnyyi unyversytet ymeny K.D. Hlynky.
5. Herasymovych, A. M., Alekseyenko, M. D., Parasyi-Verhunencko, I. M. (2004). *Analiz bankivs'koyi diyal'nosti*. Kyiv: KNEU.
6. Hnylyts'ka, L. V. (2012). *Oblikovo-analitychne zabezpechennya ekonomichnoyi bezpeky pidpryyemstva*. Kyiv: KNEU.
7. Kovalenko, V. V. (2010). *Stratehichne upravlinnya finansovoyu stiykisty bankivs'koyi systemy*. Sumy: DVNZ 'UABS NBU'.
8. Rusyeva, Y. B. (2004). *Rezervyrovanye v systeme bukhhalterskoho ucheta*. (Dissertation Abstracts). Yoshkar-Ola.
9. Belozertseva, I. B. (2006). *Buhgalterskiy uchët i otsenka sostoyaniya finansovyih rezervov organizatsii*. (Dissertation Abstracts). Novosibirsk.
10. Romanova, S. V. (2000). *Organizatsiya ucheta i analiza rezervnoy sistemyi predpriyatiya*. (Dissertation Abstracts). Shahtyi.
11. Yevleva, A. A. (2015). *Formyrovanye portfelya roznychnykh produktov kommercheskym bankom*. (Dissertation Abstracts). Volhohrad.
12. Hryshchenko, A. I. (2009). *Ryzik-menedzhment v komertsyinykh bankakh Ukrayiny*. (Dissertation Abstracts). Irpin'.
13. International Accounting Standards Board. (2014). *IFRS 9 Financial instruments*. In International financial standards.
14. Jiménez, G., Peydró, J.-L., Saurina, J. (2012). *Macroprudential policy, countercyclical bank capital buffers and credit supply: evidence from the Spanish dynamic provisioning experiments*. Brussels: National bank of Belgium.
15. Natsionalnyi Bank Ukrainy (2015). *Zminy do Instruksiyi pro poryadok rehulyuvannya diyal'nosti bankiv Ukrayiny*. Retrived December 07, 2016, from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0312500-15>.

Стаття надійшла до редакції 09.12.2016 р.